

Več avtomobilov, manj javnega potniškega prometa

Prostorsko in prometno načrtovanje (2) Avtobusnih prevozov v medkrajevem prometu med letoma 2004 in 2008 za 40 odstotkov manj

LJUBLJANA – V metropolitanskih regijah, tudi v Ljubljanski urbani regiji (LUR), je v preteklih letih poleg koncentracije potekala suburbanizacija, odseljevanje prebivalstva na obrobje. Načrtovanje novih stanovanjskih območij pa ni bilo usklajeno z razvojem javnega potniškega prometa.

ANDREJA ŽIBRET

Slabela je njegova vloga, potovanja z avtomobilom pa so poleg okoljskih težav prinesla tudi pogoste zastoje in povečano potrebo po prostorsko potratnih parkiriščih, so ugotavljali raziskovalci v mednarodnem projektu CATCH-MR: Skupni pristopi k prometnim izzivom v metropolitanskih regijah programa Interreg.

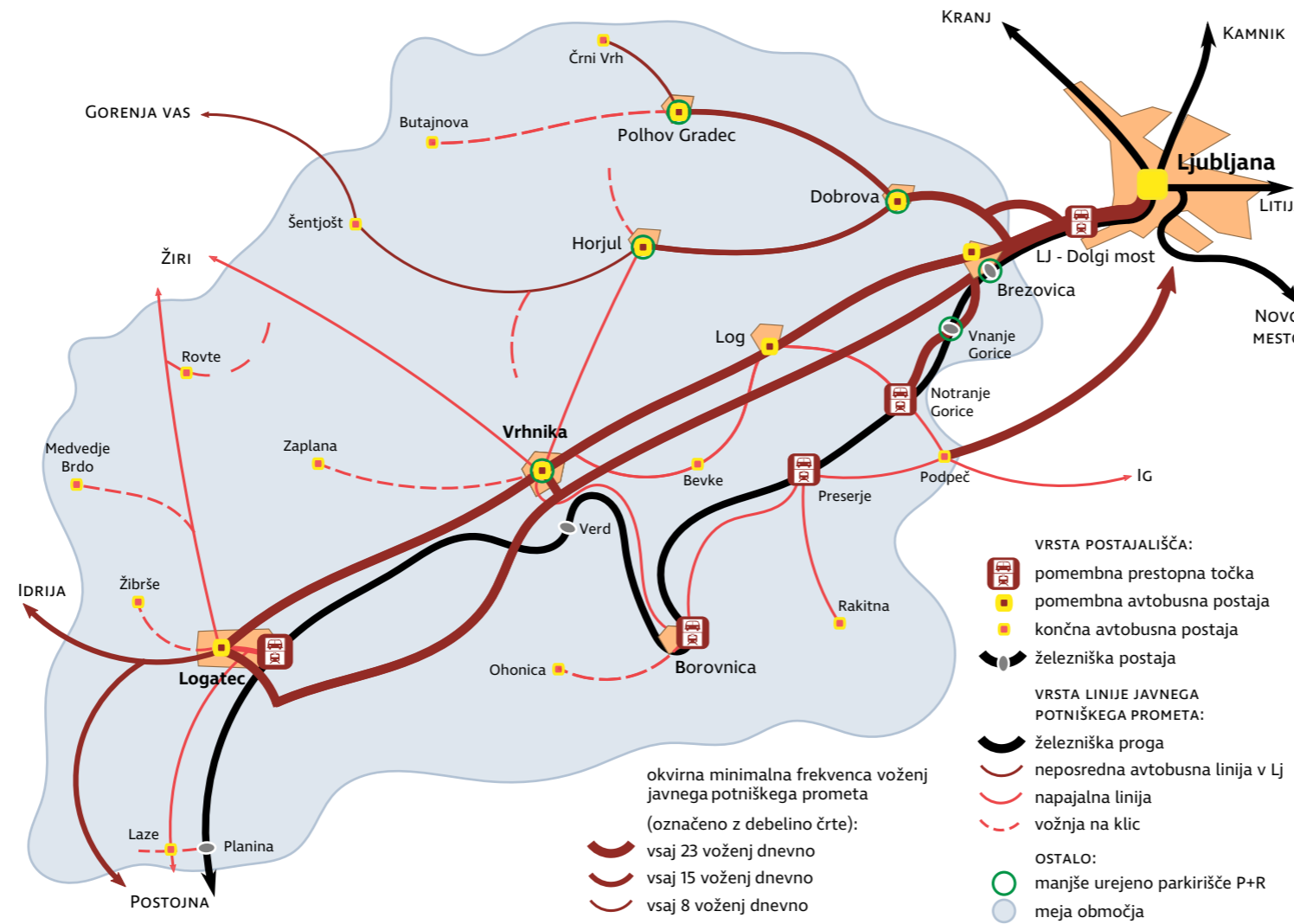
Vozači potujejo z avtomobilom

Ljubljana je pomembno zaposlitveno središče za celotno LUR in tudi širše, zato so v regiji izraziti prometni tokovi med kraji bivanja in glavnim mestom, pri čemer večina vozačev potuje z avtomobilom, ugotavlja dr. Janez Nared z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, ki je vodil raziskavo pri nas: »Zaradi gradnje avtocest so se v preteklih desetletjih tokovi proti Ljubljani krepili, obenem pa se je povečevalo vplivno zaledje Ljubljane. Poleg nove infrastrukture so na povečano mobilnost delavcev vplivali novi valovi suburbanizacije, ki je vključevala vse bolj oddaljena naselja, pa tudi gospodarska kriza, zaradi katere so se bili delavci pripravljene voziti tudi na daljše razdalje. Tako je v preteklem desetletju Kocčevje izgubilo 1300 delovnih mest, hkrati pa se je število delavcev, ki se od tam vozijo v Ljubljano, povečalo za 600.«

Težko do poslovnih con

Težava je predvsem v izbiri prevoznega sredstva, ugotavlja dr. Nared. Na račun uporabe osebnih avtomobilov se zmanjšuje uporaba javnega potniškega prometa. Po podatkih statističnega urada

Idejna zasnova javnega potniškega prometa na območju notranjskega koridorja

DELO Vir: celostno načrtovanje JPP v LUR

je število avtobusnih prevozov v medkrajevem prometu med letoma 2004 in 2008 upadlo za kar 40 odstotkov. V analizi dostopnosti do javnega potniškega prometa so ugotovili, da je ta sicer ugodna v Ljubljani in večini občinskih središč, najslabša pa v naseljih zunaj prometnih koridorjev, kjer je v preteklih desetletjih naraslo število prebivalcev.

Poleg tega načrtovalci niso upoštevali niti dostopnosti do poslovnih con, kjer so osredotočena delovna mesta, zato so te dostopne

le z uporabo osebnega prometa. Raziskovalci so se ugotovili, da je pogostost voženj javnega prometa primerna v smereh proti Domžalam, Kamniku, Grosuplju in Vrhniki, druge pa večinoma ni zadovoljiva.

Netrajnostna mobilnost

Posledica je netrajnostna mobilnost, to je naraščanje mobilnosti z osebnim avtomobilom, kar se kaže v prometnih zamaških, hrupu in onesnaževanju zraka. Pri tem pa zaradi manjšega povpraševanja

po javnem potniškem prometu opuščajo linije in tako se močno zmanjša mobilnost skupin, ki ne uporabljajo avtomobila, to je šolarjev, dijakov in ostarelih. Kazalec netrajnostnega razvoja je tudi naraščajoče povpraševanje po novih prometnih površinah, kot so zahteve po širitvi cest, obvoznicah in novih parkirnih prostorih, razlaga sogovornik.

Primeri dobre prakse

V raziskavi sodelujočih metropol je veliko primerov dobre prakse,

razlikujejo pa se glede na naravo problema, ugotavlja dr. Nared. Ponekod so občine, regije ali v nemškem primeru celo zvezne dežele ustanovile skupen organ za prostorsko načrtovanje, kar omogoča usklajenost prostorskega razvoja metropolitanske regije. Pobuda za to je lahko notranja, kot pri zvezi občin na Švedskem in skupnem oddelku za prostorsko načrtovanje dežel Berlina in Brandenburga, v Oslu in regiji Akershusa pa je skupno strateško prostorsko načrtovanje predpisala država.

V MESTU

PRIREDETV

Domžalska kuhna

V soboto ob 10. uri bo na domžalski tržnici zaživela Kuhna na plac. Organizirali jo bodo po vzoru ljubljanske Odrpne kuhne, a le vsako prvo soboto v mesecu. Obiskovalcem bodo ponujali lokalne kulinarne posebnosti, kuhali pa bodo pred njihovimi očmi. Vsak bo ponudil največ tri jedi, da bo zagotovljena pestra izbira. Priložnost bodo dobili tudi domači pridelovalci hrane in izdelkov.

GLASBA

Drama Akustika

V koncertnem ciklu našega osrednjega gledališča bosta to nedeljo nastopila pevka Nina Strnad in v New Yorku živeči pianist Peter Mihelič. Predstava bosta novi album *V luči življenja*, na katerem sta zbrala znane in manj znane slovenske zvoke. Koncert se začne ob 20. uri na velikem odru SNG Drama.

RAZSTAVA

Maechtig do maja

Iz muzeja za arhitekturo in oblikovanje sporočajo, da je pregledna razstava *Saša J. Maechtig: sistemi, strukture, strategije* podaljšana do 1. maja. Razstava predstavlja prvi obširni pregled še danes aktualnih del tega pomembnega slovenskega oblikovalca. Poleg najbolj znanega dela, kioska K67, leta 1970 sprejete v zbirko newyorškega muzeja za sodobno umetnost Moma, so predstavljeni tudi drugi izdelki, ki še zdaj zaznamujejo vsakdanjik slovenskih in drugih evropskih mest.

RAZISKAVA

Pitna voda

Podjetje Vodovod-kanalizacija je na svoji spletni strani objavilo letno poročilo o skladnosti pitne vode. To vsebuje pregled rezultatov preizkušanj parametrov pitne vode v Ljubljani in delu sosednjih občin Brezovica, Dol pri Ljubljani in Škofljica ter v manjši meri v občini Grosuplje in Dobrova-Polhov Gradec. Lani je bilo na 18 oskrbovalnih območjih odvzetih 2574 vzorcev za redna mikrobiološka in 868 vzorcev za redna fizikalno-kemijska preizkušanja ter 44 vzorcev za občasna preizkušanja. Rezultati kažejo, da je oskrba s pitno vodo varna.

Ljubiteljski igralci odslej še pogodbeni poštarji

Varčevanje Pošte Slovenije V Kresnicah, Gabrovki, na Vačah in Savi bodo letos zaprli poštne urade

LITJA – Pošta Slovenije name-rava letos v pogodbene pošte preoblikovati 47 poslovalnic, med njimi so tudi nekatere na robu Ljubljane – v Kresnicah, Gabrovki, na Vačah in Savi v litjski občini. Poštni poslovalnici z nespremenjenim delovnim časom in v dosedanjih oblikah bosta ostali le v Litiji in Šmartnem.

BOJAN RAJŠEK

Prebivalci v omenjenih štirih krajih namere Pošte ne odobravajo, saj se bojijo, da bodo z novo organizacijsko obliko prikrašani pri poslovnih storitvah. Litjski občinski svet se ni strinjal s takšnim predlogom Pošte Slovenije, da bi zaprli obstoječe pošte, pa so se ostro odzvali tudi v litjskem SDS. A poštarjev to očitno ni odvrnilo od načrtovanega poslovnega načrta.

Poštarji tudi gledališčniki

Izbor izvajalca za Gabrovko je končan, pošta bo v pogodbeno preoblikovana na začetku junija in bo obratovala v trgovini trebanjske kmetijske zadruge, kar je za Delo potrdil tudi njen direktor

Ludvik Jerman. Pošta bo odprta med 8. in 11. uro, ob sredah med 15. in 17. uro, ob sobotah pa od 9. do 11. ure. Pošta na Vačah bodo v prvi polovici maja odprli v objektu družinskega gledališča Kolenc, ki je po umetniškem ustvarjanju znano širši javnosti, zdaj pa se bodo igralci preizkusili še v poštinih storitvah. Prokuristka Anka Kolenc je povedala, da so domačini nad njihovo namero navdušeni, saj je pošta zdaj odprta le dve uri na dan, po novem pa bo med 8. in 16. uro.

Za pošto v Kresnicah je znano le, da bo z novim načinom začela do konca leta, saj šele izbirajo izvajalca. Pošta na Savi bo še letos preoblikovana v tako imenovano pismoonoško pošto, kar pomeni, da bo poslovala v prevoznem sredstvu, pri čemer bo na vnaprejšnjem dogovorjenem kraju imela lahko vsak dan krajši postanek. Tako kot stacionirana pošta bo zagotavljala vse storitve, tudi plačilo položnic. Ena od posebnosti takega poslovanja je, da bodo vsa gospodinjstva prejela službeno številko prenosnega telefona pošte, kar je pomembno predvsem za starejše oziroma manj mobilne prebivalce. Tako bodo lahko prebivalci vnaprejšnjem naročili obisk pismoonoške na domu, je pojasnil direktor

ljubljanke poštne poslovne enote Evgen Zadnik.

V pogodbene in pismoonoške pošte sicer preoblikujejo od 40 do 50 pošt na leto. Prostore pošte so že pred leti zaprli na Polšniku in Dolah pri Litiji. Poštne storitve v prvem primeru opravljajo v gostilni Majcen, na Dolah pa kar trgovke.

P. S.: Proces je nujen in neizogiben

Pošta Slovenije že od leta 2009 izvaja program optimizacije in reorganizacije poštne mreže. Na naše vprašanje o razlogih za preoblikovanje teh pošt je Zadnik povedal, da Pošti Slovenije niti po najbolj optimističnem scenariju uvajanja novih storitev ne bo uspelo zagotoviti ustreznega ekonomskega pokritja najmanjših pošt. Zato pričakuje, da se bo njihovo pokritje celo naglo slabšalo, saj trendi zaradi vplivov elektronske substitucije napovedujejo nadaljnje zmanjševanje klasičnih poslovnih storitev in plačilnega prometa, ki ga opravlja (univerzalna poštna storitev, denarni promet), zato v pogodbene pošte preoblikuje predvsem manj in nerentabilne pošte po državi.

Letni prihranek na vsako preoblikovano pošto presega 20.000 evrov. Proces preoblikovanja in op-

timizacije poštne mreže je nujen in neizogiben, je dejal Zadnik in dodal, da so v tujini take rešitve uveljavljene že dolgo. V Avstriji, denimo, so v upravljanje zunanjim izvajalcem ponudili že 1300 pošt, sama Pošta pa jih ima v upravljanju približno 520. Pošta Slovenije ima v omrežju 552 poštinih enot, od tega 113 pogodbenih. Do konca leta nameravajo v pogodbene preoblikovati še 47 pošt. Optimizacija omrežja bodo nadaljevali tudi prihodnje leto, ko naj bi v sklopu druge faze, predvidene do konca leta 2019, preoblikovali nadaljnjih 150 pošt.

Vodstvo Pošte Slovenije napoveduje, da preoblikovanje pošt na dostavo pošiljk ne bo vplivalo, saj bodo vse prispele pošiljke naslovnikom na območju Kresnic in Gabrovke dostavljene kot doslej. Sprememba bo le v tem, pravi Zadnik, da bodo pismoonoške locirane na litjski pošti. Vsak dan pismoonoši v Kresnicah dostavijo v povprečju 740 navadnih pisemskih pošiljk, tisti v Gabrovki pa 1080. Zadnik je zavrnil, da se o nameravani preoblikovanju pošt najprej opravili pogovor z županom, šele nato so nadaljevali postopke za preoblikovanje štirih litjskih pošt.

V gledališču Kolenc na Vačah se bodo ukvarjali še s poštinih storitvami.

Tudi pošta v Gabrovki bodo junija zaprli. FOTOGRAFIJI BOJAN RAJŠEK

Pod Gradom kmalu še vinograd

Šardone in rdečgrajc Na južnem pobočju bo tisoč trsov

LJUBLJANA – Več Ljubljančanov nas je pretekle dni opozorilo, da na južnem grajskem pobočju gradbeni stroji razkopavajo brežino pod Ljubljanskim gradom. A njihova skrb, da gre morebiti za nedovoljen poseg, je odveč. Občina namreč tam pripravljajo prostor za grajski vinograd.

JANEZ PETKOVIČ

V okviru tradicionalnih spomladanskih akcij pod skupnim naslovom Za lepšo Ljubljano se je mestna uprava odločila, da bo na omenjenem delu grajskega griča zasadila 1050 trsov. Simbolno dejanje saditve zadnjih nekaj trsov v grajskem vinogradu je predvide-

no za 21. april. S tem bo Ljubljana utrdila naziv »mesto trte in vina«, ki ji ga je že pred časom podelilo pariško vinskno združenje Ville Internationale de la Vigne et du Vin. Potomka najstarejše mairborske trte na Ljubljanskem gradu, ki tam raste že vrsto let, pač težko sama zastopa ta naziv.

Četudi mnogi vinarji menijo, da ljubljansko podnebje ni naklonjeno vinski trti, pa so v javnem zavodu Ljubljanski grad optimisti in prepričani, da se bo novi vinograd, ki se bo raztezal na 30 arih, prijel in tudi obrodil. Za to bodo poskrbeli strokovnjaki kmetijskega inštituta, ki bodo začeli trto saditi že v prihodnjih dneh oziroma takoj, ko bodo izdelane terase. Poleg tega je znano, da trta uspeva v precej hladnejših in bolj severnih mestih, kot je Ljubljana, na primer

Prav tako je treba podpirati oblike nemotoriziranega prometa, kot sta kolesarjenje in hoja.

Jugozahodni koridor

V okviru raziskave sta dr. Matej Gabrovac in dr. David Bole z geografskega inštituta oblikovali ideje o osnovni razvoju javnega potniškega prometa v jugozahodnem koridorju proti Ljubljani. Ugotovila sta, da je treba posodobiti celoten sistem javnega potniškega prometa. Uvesti je treba enoten tarifni sistem in enotno vozovnico, posodobiti vozni park, uskladiti vozne rede, urediti prestopne točke, veliko truda bo treba tudi za spremembe vedenjskih vzorcev ljudi. Ta zasnova temelji na že obstoječi prometni infrastrukturi, na novo je predvidenih nekaj avtobusnih postajališč in parkirišč P+R.

Bolj korenit poseg bi zahtevale predlagane spremembe v omrežju avtobusnih prem, pri čemer je bilo dodanih nekaj tangencialnih oziroma napajalnih linij, v navezavi na konkurenčni odsek železniške proge med Borovnico in Ljubljano in na obstoječe neposredne avtobusne povezave z Ljubljano. Na teh linijah bi povečali pogostost voženj, prav tako na napajalnih linijah. V območjih, kjer napajalne linije niso upravičene, bi uvedli vožnje na klic. Na pomembnejših vozliščih z zaledjem razpršene poselitve pa bi organizirali parkirišča in postajališča P+R.

PREOBLIKOVANJE PROMETNE POLITIKE

Na podlagi uspešnega sodelovanja v projektu CATCH-MR so se odločili, da sodelovanje med vključenimi metropolitanskimi regijami nadgradijo s projektom SMART-MR, ki bo namenjen izmenjavi izkušenj pri trajnostnem prometnem načrtovanju in preoblikovanju prometnih politik. Potekal bo v enakem partnerstvu, le namesto Dunaja in Berlina bodo sodelovali Helsinki, Barcelona in Porto. Vodilni partner je Znanstvenoraziskovalni center SAZU, kot teritorialni iz Slovenije pa sodeluje še Regionalna razvojna agencija LUR, ki naj bi poskrbela za uresničevanje akcijskega načrta, ki ga bodo pripravili. Posvečali se bodo usklajevanju prometnih odločitev s prebivalci, načrtu mobilnosti na regionalni ravni, razvoju poselitve in gospodarstva vzdolž prometnih koridorjev, nizkoogiljnim soseskam in logistiki, souporabi prometnih sredstev, kot je sistem Bicikelj, ter organizaciji javnega potniškega prometa. Začeli bodo 1. aprila. Po treh letih bodo dve leti spremljali uresničevanje načrta.